

Smjernice za nabavu knjižnične građe u Gradskoj knjižnici Umag

MISIJA I CILJ

Naša je misija biti na usluzi svojoj zajednici, poticati je na čitanje, osiguravati joj potrebne informacije, kvalitetnu, odgovarajuću i nepristranu građu; biti inkluzivni prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena i stjecanje novih znanja i vještina; biti institucija koja podupire formalno i pruža neformalno obrazovanje, kao mjesto gdje se zainteresirana osoba susreće sa svim (novim) idejama i stremljenjima ljudskog društva u cjelini - šireći svoje vidike i granice unutarnjeg života.

Glavna je funkcija Gradske knjižnice Umag (koja spada u V. tip narodne knjižnice) da svima (bez obzira na rasu, spol, jezik, vjeru, imovinsko stanje, obrazovanje i dr.) omogući pristup svim vrstama znanja, ideja i informacija. Svojim pristupom - *otvorenim vratima* – Gradska knjižnica Umag omogućava i osigurava cjeloživotno učenje; drugim riječima, lokalnoj zajednici nastoji osigurati one informacije, znanja i usluge za koje vjeruje da će pridonijeti formiranju obaviještenih, kulturnih i društveno odgovornih građana. Pri tome, a ne na kraju, Gradska knjižnica Umag pruža mogućnost i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena (otkrivanje užitka u čitanju, druženje, stjecanje novih vještina...).

Kod odabira i nabave, Gradska knjižnica Umag uzima u obzir zajednicu kojoj *služi*, sa svim njezinim karakteristikama i posebnostima. Ova knjižnica stoji na usluzi svim svojim korisnicima, uključujući i one potencijalne, i razvija svoje zbirke i programe u skladu s njihovim potrebama i željama.

Umag je heterogena zajednica u kojoj se susreću brojni jezici (uz dva autohtona – hrvatski i talijanski), nacije i nacionalne manjine, vjeroispovijesti, osobe različitog obrazovanja, različitih interesa i navika, različite dobi i zanimanja. Gradska knjižnica Umag spremna je odgovoriti na potrebe svake od tih skupina, stoga ciljano – s obzirom na njihove pojedine zahtjeve – nabavlja i osigurava građu i potrebne informacije. Knjižnica tako postaje centar kojemu se korisnici - i oni koji to (još) nisu – obraćaju (i vraćaju) i od kojega očekuju primjerene odgovore.

Stoga su odabir i nabava odgovarajuće i kvalitetne građe od presudne važnosti za očuvanje uloge koju Gradska knjižnica Umag ima u svojoj zajednici. Knjižničari građu procjenjuju prema

unaprijed utvrđenim kriterijima – interes i potrebe korisnika, ugled autora i nakladnika, ljestvice čitanosti, stil i jezik, novost i relevantnost teme, dubina razrade i način obrade teme, reference u literaturi, opremljenost djela bibliografskim podacima (kao i predgovorima, kazalima i sl.), fizičke karakteristike (tisak, uvez, ...), cijena.

Zbog svega navedenoga može se zaključiti da je za svaku knjižnicu od iznimne važnosti izrada *smjernica za nabavu*, odnosno *smjernica za izgradnju zbirke*. Smjernice služe kao pomoć pri nabavi građe, kod otpisa i pročišćavanja fonda, kod financiranja i potražnje sredstava za rad knjižnice, a služe i informiranju cjelokupne javnosti o načinu poslovanja knjižnice. Stoga ih je potrebno ponuditi zajednici na uvid – objaviti ih.

Jasno definirana nabavna politika i smjernice za nabavu osiguravaju sustavnost u izgradnji knjižničkog fonda. Fond Gradske knjižnice Umag obuhvaća knjižnu i neknjižnu građu, odnosno građu na novim medijima (kako bi bila u skladu i *držala korak* sa suvremenim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama). Izgradnja fonda temelji se na *Standardima za narodne knjižnice Republike Hrvatske*, prema kojima je omjer za narodne knjižnice sljedeći: 45% beletristike, 25% znanstvene i popularno-znanstvene literature, 27% dječje, 3% priručne literature.

Odstupanja od navedenog omjera moguća su (ovise o ponudi i financijskoj situaciji knjižnice), no Gradska knjižnica Umag kontinuirano izgrađuje i njeguje svoj fond kako bi pravovremeno odgovorila na potrebe zajednice i pružila joj zadovoljavajuće usluge, te i omjerom u fondu zadovoljila preporučene standarde.

Posebne zbirke Gradske knjižnice Umag:

- talijanska zbirka
- zbirke knjiga na stranim jezicima (engleski, njemački, slovenski)
- zavičajna zbirka
- zbirka periodike (preko stotinu naslova domaćih i stranih magazina i časopisa, uz dnevne novine)
- audiovizualna zbirka (uz CD-e i DVD-e u zbirku ulaze i interaktivni tečajevi stranih jezika i drugi interaktivni edukativni tečajevi, uglavnom za mlađi uzrast)
- igračke.

Načini nabave u Gradskoj knjižnici Umag:

- kupnja
- otkup Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Istarske županije

- dar
- zamjena

Za *darovanu* građu Gradska knjižnica Umag zadržava pravo neprihvatanja i, posebno, neuključivanja u vlastiti fond ukoliko smatra da je darovana građa neprimjerena ili nepotrebna postojećem fondu. U dogovoru s darovateljima, Gradska knjižnica Umag neodgovarajuću građu ostavlja na posebnom mjestu s kojega je korisnici mogu uzeti u trajno vlasništvo.

Bitno je napomenuti da Gradska knjižnica Umag ima i *vlastitu nakladu*, pa je samorazumljivo da sva knjižnična izdanja također ulaze u fond.

Vrste knjižnične građe koju Gradska knjižnica Umag nabavlja:

- **beletristika**, raspoređena prema nacionalnim književnostima. Posebnu zbirku čine knjige na stranim jezicima: na engleskom, njemačkom, slovenskom i talijanskom. Potonja je najbrojnija i najkvalitetnija (zbog velikog udjela pripadnika talijanske nacionalne manjine u cjelokupnom stanovništvu Umaga i bliže okolice)
- **referentna** građa (enciklopedije, leksikoni, bio-bibliografije, rječnici, atlas i ostala priručna literatura)
- **stručna** literatura raspoređena prema područjima
- **dječja** literatura (slikovnice, lektire, raznovrsni romani i priče, dječja referentna građa)
- literatura za **mlade**
- **stripovi**
- **periodika** (reprezentativan izbor domaćih i stranih časopisa, magazina i dnevnih novina)
- **audiovizualna** građa (CD-i i DVD-i s kanonskim, ali i recentnim izdanjima iz svijeta glazbe (klasika, jazz, rock, world music) i filma; razni tečajevi za učenje stranih jezika)
- **igračke** i društvene **igre**
- građa za **zavičajnu** zbirku (knjižna građa koja je u vezi s gradom Umagom, odnosno Bujštinom kao mikroregijom kojoj pripada naš grad ili građa čiji su autori s tog područja)
- **digitalna** odnosno **digitalizirana** građa (na web stranicama www.gku-bcu.hr i www.forumtomizza.com koje održava Gradska knjižnica Umag može se naći profilirana kolekcija videoclipova i filmova raspoređena prema tematskim područjima (online

kino); manji broj vlastitih izdanja u digitalnom obliku, kao i tekstovi sudionika književnog skupa Forum Tomizza čiji je suorganizator Gradska knjižnica Umag).

Vrste građe koju Gradska knjižnica Umag ne nabavlja:

- sitni tisak
- udžbenici (za osnovne i srednje škole)
- bibliofilska izdanja
- zemljopisne karte.

Kriteriji za nabavu građe:

- afirmiranost i čitanost autora
- ugled nakladnika
- realne i potencijalne potrebe korisnika
- medijska prisutnost naslova (top-liste) i književne kritike
- novost i relevantnost teme
- dubina razrade teme
- način obrade teme (objektivnost autora)
- opremljenost djela bibliografskim podacima, kazalima, predgovorima
- kvaliteta prijevoda
- lektura, korektura
- cijena
- fizičke karakteristike (uvez, izgled, kvaliteta papira, tisak)
- tehnički aspekti (mogućnost korištenja)
- recenzije uglednih autora
- dotrajalost građe i potreba za istom.

Kriteriji za nabavu neknjižne građe:

Osim gore navedenih kriterija, prilikom nabave **audiovizualne** građe prisutno je još nekoliko kriterija: - kanonska djela i izvedbe

- reprezentativnost
- aktualnost.

Prilikom nabave **igračaka i društvenih igara** poštuju se sljedeći kriteriji:

- kvaliteta materijala (ekološki prihvatljiv)

- dizajn
- zadovoljavanje sve četiri kategorije igračaka: - obrazovne
 - konstrukcijske
 - motoričke
 - društvene igre
- tehnički aspekti (prikladnost za korištenje u radionicama i prikladnost za posudbu).

Skupine korisnika

Fond Gradske knjižnice Umag prilagođen je, osim *uobičajenim* skupinama korisnika (predškolci, djeca i mladi, studenti, zaposleni i nezaposleni, umirovljenici), posebnim potrebama svake od sljedećih korisničkih skupina:

- pripadnicima **talijanske** nacionalne manjine (čije su posebne potrebe – talijanski materinji jezik – zahtijevale i razvoj posebne zbirke knjiga)
- **turistima** (Umag je značajno turističko središte, te je Gradska knjižnica Umag svoj fond i usluge prilagodila i toj skupini korisnika. Njima je omogućila mjesečni ili dvomjesečni upis u Knjižnicu, te im nudi knjige na engleskom, njemačkom i slovenskom jeziku, uz već spomenutu zbirku knjiga na talijanskom jeziku)
- **predškolicima** (besplatan upis)
- **studentima** koji studiraju u Umagu (zbog blizine studija Poslovne ekonomije, smjer Turizam (u izdvojenom Studijskom centru Sveučilišta Jurja Dobrile iz Pule), koji se nalazi u umaškom Pučkom otvorenom učilištu „Ante Babić“ a koje je u istoj zgradi kao i Gradska knjižnica Umag)
- profesionalnim **sportašima** (na čiji se poticaj nabavlja stručna kineziološka literatura).

Vrednovanje fonda

Fond je potrebno redovito vrednovati kako bi se otkrili (mogući) nedostaci – bilo u cjelokupnom fondu, bilo u pojedinim zbirkama – te kako bi se pristupilo njihovom ispravljanju i poboljšanju te *preoblikovanju* nabave. Vrednovanjem se utvrđuje u kojoj je mjeri knjižnica zadovoljila potrebe i želje korisnika i kako je odgovorila na njihove zahtjeve.

Različite su metode procjene fonda:

- uspoređivanje raznih, za knjižnicu relevantnih izvora (*top-liste*, razni izdavački katalozi, katalozi (velikih) knjižnica, i dr.) s listom prinova knjižnice
- fizički uvid u fond ili dio fonda knjižnice

- razne statistike
- mišljenje korisnika (pojedinačni iskazi, elektronska pošta; ankete)
- analiza posudbe.

Izlučivanje i otpis građe

Kontinuirana revizija građe i stalno izlučivanje zastarjelog i dotrajalog fonda, te evidentiranje uništenih, nevraćenih i izgubljenih jedinica, jedan je od kriterija za uspješnu izgradnju fonda. To je vrlo bitan segment poslovanja narodnih knjižnica i jedan od aspekata po kojem se narodne (gradske) knjižnice razlikuju od nacionalnih i sveučilišnih knjižnica: u narodnim je knjižnicama cirkulacija jedinica građe bitnija od njihova „skladištenja“.

Financiranje nabave

Nabava knjižničkog fonda financirana je prema načelu reciprociteta sredstvima Grada Umaga i Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Za povećanje fonda od veće važnosti je i redoviti otkup knjiga koje vrši navedeno Ministarstvo.

Funkcija je objavljivanja Smjernica prije svega u tome da se struktura i prioriteti nabave učine što transparentnijima i dovoljno fleksibilnim za promjene koje pred nas postavlja izazov vremena, oscilacije interesa korisnika i situacija na nacionalnom i svjetskom tržištu knjiga i ideja. U skladu s time, Smjernice za nabavu Gradske knjižnice Umag podložne su reviziji.

Stručno vijeće Gradske knjižnice Umag

U Umagu, 11. 10. 2010.